

fortolkende Skrivelse om den provisoriske Anordning, at Fæsterne kunde indrømme Sogneforstanderskabernes Lodder af deres Fæstesteder til Betryggelse i det Hele i Fæsternes Livstid, og at forøvrigt Anordningen af 1787 maatte være anvendelig paa disse Forhold. Jeg troer, at det var meget bedre at blive staaende paa dette Standpunkt, end at gaae ind paa den Ordning, som den ærede Forslagsstiller har foreslaaet, og hvorved han vel har villet tillægge Godseierne en Andeel af den Afgift, som maatte svares af det nye Huus, men derimod har villet binde dem med Hensyn til Dispositionen over Jorden, naar den fastsatte Tid var udløben. Jeg tilstaaer, jeg kan heller ikke i Almindelighed indsee Nødvendigheden af denne Bestemmelse, da Forslagets egen § 3 gaaer ud paa, at det til Opnaaelsen af Forslagets Dismed er nok, at der Hayes Disposition over Huset i et Tidsrum af 30 Aar, men at Huset derefter skal tilfalde Communen til Nedbrydning, mod at betale Eieren dets Værdi. Ligeledes vil, dersom Communen har Krav paa dette Huus, Loven i det Hele kunne finde Anvendelse derpaa, og Expropriation vil kunne finde Sted ligeoverfor Eieren, saa jeg kan herved indsee, at det kan være noget nødvendigt eller rigtigt Princip, der indeholdes i Udkastets § 6. Men jeg nærer det Haab, at den ærede Forslagsstiller maaskee selv vil erklære sig enig i, at Loven ikke gaaer videre med specielt Hensyn til det Standpunkt, hvorpaa Rigsdagens Arbejder i det Hele staae, og at han, hvis han skulde være af den modsatte Mening, da i alt Fald vil modificere de enkelte Paragrapher, som have mødt størst Indsigelse, førend de komme til videre Behandling.

N. Sørensen: Det er jo kun i de Tilfælde, hvor det almene Bedste kræver, at der skal gjøres Indgreb i den saakaldte Eiendomsret eller i Contractsforhold, at dette Lovforslag kan komme til Anvendelse. Ligeaa lidt altsaa som man nægter Staten Ret til ved Dyrighedens Foranstaltning at skaffe Jord udlagt til offentlige Veie, eller til anden offentlig Anvendelse, som det almindelige Bedste udfordrer, ligesaa lidt kan der jo ogsaa indvendes imod, at Staten har Ret til at udvise Jord til Beboelse for de af Statens Indbyggere, som ikke

paa anden Måde kunne erholde det, eller hvor det befindes, at det almindelige Bedste i den Henseende udkræver det. Naar denne Grundsætning holdes lige fast i begge disse Tilfælde, kan der ikke være Noget at indvende imod Principet i nærværende Lovforslag; thi noget lignende er allerede bragt i Udførelse af Staten i mange andre Tilfælde. Der var for en Række af Aar tilbage en vis Klasse af omvandrende Indbyggere i Landet, som kaldtes Natmænd, det var dem, som ogsaa gik under Navn af Rakkere, og der blev for Amtens Fattiggæster overalt foranstaltet efter offentlig Befaling Jord udlagt til Beboelse og Bolig for disse Familier. Jeg har idetmindste i 3 forskjellige Aar kjendt Tilfælde derpaa; da var der ikke Tale om, at det var Indgreb i Contractsfriheden eller i Eiendomsretten, hvorisomhelst en saadan Udlæggelse af Jord til Beboelse fandt Sted efter Dyrighedens Foranstaltning, og ligesaa lidt, mener jeg, kan der her blive retmæssig Tale om sige Indgreb, hvor det almindelige Bedste i lige Grad kan fordrø det. For Kjøbenhavns Beboere f. Ex., som blot have besøgt deres saakaldte „Lante Lise paa Landet“, kan det jo forekomme ganske forunderligt, at der kan paa Landet være Trang til Beboelse af Huse og endogsaa af saa ringe Huse eller Hytter, som her foreslaes. For Mænd, som i deres hele Liv have havt deres saakaldte hele Forretningsverden i Retsacter og Retsprotokoller og i hvad der hører til Papirverdenen, kan det ogsaa synes forunderligt, at der kan være Trang paa Landet til Beboelse i en saadan Grad, som et saadant Lovforslag forudsætter — see det kan ogsaa være rimeligt nok, at disse ikke kunne forstaae en saadan Trang; — men for Folk, som have levet paa Landet og i Landets forskjellige Egne virkelig have seet Trangen til Beboelse for Huusvilde — ikke blot Huusvilde, som ere hjemfaldne til Fattigvæsenet, men huusvilde Familier, over hvis Arbeidsdygtighed og moralske Opførelse der slet ikke har været ført Klage, for Folk, som kjende disse Tilfælde, og for flere Aar tilbage have kjendt dem i rigeligt Maal, mener jeg, at der slet ikke kan være Tale om, her at gjøre noget Indgreb i Contractsfriheden eller paa Eiendoms-